

DE NOORD-BRABANDER

Staat- en Letterkundig Dagblad.

ABONNEMENTS - PRIJS

12° voor de Stad. f. 12.

12° franco per post. » 14.

(Verschijnende driemaal in de week op Dingsdag, Donderdag en Zaterdag.)

DICERE VERUM QUID VITAT?

ADVERTENTIES:

15 cents de regel.

behalve 35 cents zegel.

De Hoogw. heer J. H. Scholten, *praefectus apostolicus emeritus* van Batavia, heeft in eenen brief aan de *Nederlandsche Catholieke Stemmen* eenige inlichtingen medegedeeld over den toestand der R. C. Kerk aldaar, gedurende zijn beheer, welks historische waarde ons tot de overneming daarvan noopt.

De Praefectus Apostolicus Emeritus der Missie in Nederlandsch Indie, de Hoogw. Heer J. H. SCHOLTEN, het hooge gewigt gevoelende eener verklaring van zijn kant, benevelijk den godsdienstigen toestand der Katholieke Kerk in de Oost-Indien tijdens zijn bestuur aldaar, maar betreurende dat eene ernstige ziekte en zwakheid hem voor het tegenwoordige buiten staat stelt om dienaangaande een uitgebreid verslag opstel te schrijven, heeft op zijn kant eenige belangrijke inlichtingen en feiten medegedeeld en ons die dictata doen geworden met verzoek om van dezelve openlijk gebruik te maken. Deze verklaring is van den volgenden inhoud:

» Wel Edole Heer!

» Mijn heere bleefde, toen ik van een der Katholieke Kerk in de Oost-Indien ontving, dat de edelmoedige en godvreesende Mgr. GROOFF, met zijne getrouwe medewerkers verbannen waren. Ik werd diep bedroefd, want ik zag, dat de godsdienst-boom, dien wij goede geestelijken (de gesuspendeerde Priesters daar niet uiter begrepen) aldaar hebben geplant en bevochtigd, dien wij langzaam hadden zien groeijen en uitbreiden, op eenmaal, zoo het schijnt, door die Priesters en medewerkers, die zich denkeren Katholijken noemen, vernietigd.

» Herinner ik mij Java, dan moet ik uitroepen: »arme Katholijken! arme wezen te Samarang! arme ongelovigen! Gij hebt noch geestelijke vaders, noch geestelijke verzorgers meer!»

» Onder het bestuur van Z. Exc. den Commissaris Generaal over Nederlandsch Indie, den burgerlijkten Buis de Groot (van de Catholijk) kreeg de Catholieke godsdienst licht en meer gewigt; terwijl ook de on-Catholijken zich over niets te beklagen hadden. En om slechts iets te noemen, zag Z. Exc. dat te Batavia een nieuw kerkgebouw was opgericht en, op mijne verzoeken, het te Samarang verbeterd werd en zij mede een kerkgebouw in eigendom bezat.

» Over het bestuur van Z. Exc. den Commissaris Generaal over Nederlandsch Indie heeft de Catholieke godsdienst zich niet te beklagen, maar toch ook goede reden gehad om te worden genoemd.

» Wat het Oost-Indisch Gouvernement betreft, verwondert het mij niet, dat de standvastige en tevens zo belangloze en grootmoedige Bisschop Grooff grieven heeft moeten verdragen en, ten tijdens

mijn verblijf op Java, het Oost-Indisch Gouvernement. De Gouverneur-Generaal ad interim BAUD heeft mij eens onderhouden wegens mijne handelingen, als geestelijke Overheid der Missie, en zeide mij in deze of diergelijke bewoordingen: »als de Katholieke godsdienst van dien aard is zoudt gij als Praefect der Missie buiten de kolonie moeten gaan, of gij zoudt van daar verwijderd worden.» Z. Exc. noemde mij echter geen feit op en wilde mij ook den aanklager niet bekend maken waarop ik ernstig aangedrongen had, zeggende onder anderen, dat ik geen verbanning vreesde, dat ik mij niet bewust was eenige misdaad tegen den Staat begaan te hebben, en dat, zoo Z. Exc. op mijnen werkring in Oost-Indie geliefde terug te zien, daar uit blijken zou, dat ik mij als een ernstige voorstander der zaken van de R. C. Godsdienst gedroeg, dat ik den Koning en de overheid der kolonie eerbiedigde en gehoorzaamde; maar mijnen pligt uitoefenen moest, om de Katholieke Kerk mij had opgedragen, en de wetten en bepalingen ik zonder aanzien des persoons moest handhaven. — Op dit verzoek antwoordde Z. Exc.: »Nu praefect, wij zullen deze zaak dan laten berusten.» — Maar wat had ik dan toch tegen het Gouvernement mijsdaan? Dit bleef voor mij verborgen. Eindelijk, toen ik in het jaar 1839 op den 4 December ter audientie kwam bij Z. Exc. den Gouverneur-Generaal de ERASME, vernam ik iets van dat geheim, daar Z. Exc. mij zeide, dat er tegen mij stukken berustende waren in het cabinet des Gouvernements houdende:

1. »Dat ik niet zoude gehandeld hebben in overeenstemming met de wetten en bepalingen voor den ambtenaar van den burgerlijken stand: »iets »dat ik als onwaarheid moet beschouwen.» (Althans ik weet mij geene overtreding te herinneren.)
2. »Dat ik in mijne predikatiën in de Kerk te verde was getrokken tegen de logen der vrijmetselaren.... Eindelijk vernam ik,
3. »in het jaar 1832 uit den mond van den Minister BAUD, dat mijn tergriff tegen het Gouvernement, om Bestand had in het uitvoeren van een mandement, houdende, dat de gemengde huwelijken onwettig en ongeldig waren, waarover een zeker Priester op Java (dien Z. Exc. mij niet wilde noemen) mij bij het Gouvernement had aangeklaagd. Ik zeide aan Z. Exc., dat de aanklagt valsch en leugentuchtig was, dat ik hem, indien hij zulks verkoos, dat mandement, dadelijk zou voorleggen; want dat ik afschriften van al de acten der praefectura bij mij had. In dat mandement had ik gezegd: »dat alle gemengde huwelijken wel is waar wettig en geldig zijn in Nederl. Oost-Indie, maar ongeoorloofd, tenzij in dringende omstandigheden en onder zekere voorwaarden, enz. — »Al dus koestert het O. I. Gouvernement en de Minister van Kolonien BAUD het gevoelen dat onze Katholieke Godsdienst beginselen bevat, die strijdig zijn met de burgerlijke verdraagsaamheid en met de maatschappelijke orde.

» Ziedaar, salve meliori, het gevoelen des Gouvernements, aangaande de Katholieke Godsdienst en de geestelijke Overheid in Nederlandsch Indie! Het Oost-Ind. Gouvernement wil verdraagsaamheid. Ook de Katholijken willen burgerlijken verdraagsaamheid, omdat zij onderscheid tusschen zaken en personen maken; maar eene verdraagsaamheid, die deugd en zonde, waarheid en logen, ware godsdienst en ketterij op eene en dezelfde lijn plaatst, is eene verfoeijelijke verdraagsaamheid.

» Het Gouvernement heeft mij voort in iust gelaten; maar hoe ik moest buigen en bukken onder zekere besluiten, kon ik niet naar waarde ingehouwen. Nu heb ik eindelijk het besluit nam om te repatriëren, want eende in Nederland alles aan te wenden, om de besluiten te doen wijzigen en den Apostolischen Stoel mede bekend te maken. Vandaar mijne reis naar Rome.

» Met eenige geestelijken op Java heb ik gedurende mijn bestuur in mijne voorschriften en bepalingen, wel eens beraaden ontmoet; (waarbij erenwet wijzen de Buis de Groot, Buis de Groot, worden uitgezonderd). »Door voorzigtigheid echter, door toegenueheid, niet veel gefuld en verdriet en soms met opofferingen hield ik de zaak in statu quo. Ook uit dien hoofde besloot ik naar Rome te gaan. Bij de kerkelijke visitation durfde ik geene aanmerkingen maken; ook kon ik wegens den verre afstand, hante zaken niet behoerlijk nagaan. Kwamen er somwijlen klachten, dan was het antwoord tot verdediging van hun gedrag zoodanig ingerigt, dat er geene openbare schuld was te vinden; of zoo er al iets was, was het zoodanig verkleind, dat ik mij tot beregtwijzingen bepalen moest. Het een en ander hebbeven uitgedrukt, verhaalde mij op Java vijanden, vervolgers en eerschuders, onder de vrijmetselaren, mandchrieten en slechte Katholijken; maar ik verdroeg dat alles, deed mijnen pligt zoo goed als mij mogelijk was en arbeide tot dat ik niet meer konde.

» Zal men zich na hetgene ik in de Oost-Indien ondervonden heb, nog verwonderen, dat een zoo waardig man Gods als Mgr. Grooff met de Bisschoppelijke magt bekleed, geen beter onthaal op Java genoten heeft? Dat Priesters, die te veel aan zich zelve zijn overgelaten, weeropstanding worden tegen eenen Bisschop, die gebiedend noodige hervormingen maken wil? — Zal men zich verwonderen, dat het Oost-Indisch Gouvernement het eerste voorwendsel het beste heeft aangeprezen om den vromen, standvastigen en onbuigzamen Bisschop Grooff te verzoeken om een land als Java...? Ik voorzag dat de hinderpalen, waarmede Mgr. Grooff zou worden overtuigd hebben; ik bekleagde Zijn Hoogw. in mijn hart en nam met een bekleemd gemoed afscheid van dien waardigen man.

J. H. SCHOLTEN
Praef. Apost. Emeritus.

KRAKAU 13 mei. De arrestation duren steeds voort. Twee der opstandelingen, Wenda en Cybalski, die uit Kosel waren gekomen, zijn aan de russische autoriteiten overleverd. Het lot der ongelukkigen is nog niet bekend.

De drie personen die de nabijheid van Siedloe Pantaleon Bostock zijn staaf gefangen hebben genomen, en daarvoor eene medaille met het opschrift *aan de verdienste* ontvangen hadden, zijn onlangs in een bosch opgehangen gevonden. Hun hals was met de medaille omhangen.

— De oostenrijksche troepen hebben het kasteel verlaten en worden gehuisvest in particuliere huizen, waaruit men de burgers verjaagd heeft. Dit houdt echter de sterfte nog niet tegen. Qua de door de ziekte en dood veroorzaakte leemten aan te vullen, laat men des nachts kleine detachementen binnen, die van Podgorze komen.

ZWITSERLAND.

Den 8 mei heeft de avoyer van Lucerna, aan het hoofd van den uitvoerenden raad, aan den generaal Sonnenberg eenen prachtigen eeredegen ter hand gesteld, als blijk der erkentelijkheid van het eanton voor de schitterende diensten, welke hij aan hetzelfde bewezen heeft in de gedenkwaardige dagen van 31 maart en 1 april 1845.

DUITSCHLAND.

BERLIJN, 15 mei. De graaf Hendrik van Wodzicki en de bankier Lon Böhnenk zijn ahier in deputatie van Krakau gekomen, om, ten behoeve van medeburgers de tusschenkomst van Pruissern ten voordele der republiek in te roepen. Een dergelijke stap is ten aanzien van Rusland gedaan.

— De verkiezing der leden voor de algemeene synode van Berlijn, uit den leekenstand, heeft weder dagen te Koenigsberg plaats gehad. De kans is niet uitend gevallen op de hooge ambtenaren der provincie. Zij zijn de kanselier Wegern, de algemeene districtraad, generaal van Ansewold, en de eerste burgemeester van Koenigsberg, Krahe. De opperpresident van het consistorie is regens lid der synode, en de raadheer bij het gerechtshof, Schwiebart, zal er plaats nemen als afgevaardigde van de faculteit der regtleerders bij de Universiteit.

DRESDEN, 16 mei. Eergisteren is bij de Tweede Kamer een aanyang gemaakt met de beraadslaging over het rapport der commissie, belast met het onderzoek der verzoekschriften betrekkelijk de gebeurtenissen van Leipzig in de dagen van 12 en 13 augustus, 1845. De meeste medelidende, die in deze eerste zitting het woord gevoerd hebben, spraken ten voordele der conclusien van de minderheid der Commissie, dat is voor de instelling van een regterlijk onderzoek over het gedrag der burgerlijke en militaire autoriteiten gedurende die rampzalige dagen. Gisteren heeft de Kamer een buitengewone zitting gehouden, welke tot half drie ure des morgens geduurd heeft. Eindelijk werd door den voorzitter de vraag gesteld of de Kamer zich met de conclusien der meerderheid van de commissie zou vereenigen voor dit voorstel verklaarden zich 36 leden, doch ook 36 er tegen. Volgens de statuten der Kamer moet tot eene herstemming overgegaan worden, dien ten gevolge is de stemming over de andere voorstellen uitgesteld.

BONN, 19 mei. Dezen ochtend heeft de heer Salomon regter der universiteit met twee andere ambten de reys eene huiszochting bewerkstelligd bij een student en al zijne papieren in beslag genomen. Deze man heeft welke hier veel opsatie gemaakt heeft, geschiedde, op aanspraak der te Posen ingestelde commissie tot onderzoek. Men verzekert echter dat geen stuk van eenig belang bij den bevreemden student gevonden is.

ENGLAND.

De hertog van Wellington heeft H. dinsdag aan

het Hoogerhuis de gewone voordracht en heeft daarvan al dadelijk de eerste lezing gevraagd, zonder in eenige bijzondereheden te treden. De oppositie heeft de motie van den edelen hertog niet bestreden, maar door den mond van den aartsbisschop, den hertog van Richmond, verhaard, dat hij zich voorbehield om de beraadslaging over het ontwerp veel te zullen naden bij gelegenheid der tweede lezing. De redenaar vermeende echter deze gelegenheid niet voorbij te moeten laten gaan, zonder zich aan de hevigste aanvallen tegen sir Robert Peel over te geven; hij beschuldigde hem, zijne staatkundige beginselen verzaakt te hebben om zich te vereenigen met de revolutionairen en vernielers tegen de behoudende partij, die hem tot het gezag verheven had. Vooral laakte hij den eersten minister dat hij de Koningin niet had voorgesteld het Parlement te ontbinden, om daardoor de meening des lands te raadplegen. Na eene vrij langdurige beraadslaging, waarbij lord Brougham, de markies van Londonderry en de graaf Ripon, bij de verdediging van het beginsel der wet, tevens de uitvallen van den hertog van Richmond bestreden, heeft de eerste lezing van het wetsontwerp plaats gehad. De hertog van Wellington heeft aangekondigd dat hij op aanstaanden maandag, de motie tot de tweede lezing zou voordragen.

Daarna heeft de kamer zich bezig gehouden met het wetsontwerp betrekkelijk de liefdadige gestichten. Een der voornaamste bepalingen van deze wet was, om aan de hooge kanselarij het opperbeheer en het beschermrecht te verleenen over de liefdadige gestichten. Lord Coltenham heeft dit ontwerp bestreden en de verdaging van zes maanden gevraagd, welke door de kamer is aangenomen met 41 tegen 40 stemmen. Dit wetsontwerp is dus verworpen.

In het Lagerhuis heeft sir Robert Peel het voorstel gedaan tot de aanneming van het rapport over het tolltarief en tot de tweede lezing van het rapport. Hieraan is door de kamer voldaan. In de zitting van Woensdag heeft het Lagerhuis de wet betrekkelijk het tolltarief definitief aangenomen; zij is daarna in het Hoogerhuis aangeboden en voor de eerste maal zonder discussie gelezen.

Het Lagerhuis heeft dus nu het gansche hervormingsplan van sir Robert Peel afgehandeld. Drie maanden en tien dagen heeft het geduurd, eer de Vergadering tot een bepaald besluit gekomen is. Het is te hopen dat het Hoogerhuis zich wat meer zal haasten in het nemen eener beslissing.

— Uithoofde der aanstaande bevalling van de koningin, is de viering van Hr. Ms. geboortefeest uitgesteld tot den 9 juni.

— De hertog van Wellington is bijna onder eene haurkoets verpletterd geweest. Het is niet de eerste maal, dat de edele hertog aan een dergelijk geval ontsnapt.

SPANJE.

MADRID, 14 mei. Men leest in de *Espagnol* dat het plan van een hawelijk der koningin met den graaf van Trapani, weder op het tapje is gebracht door den invloed van den franschen ambassadeur. De minister Man zou dit candidaatschap ondersteunen en den generaal Narvaez in Spanje terug roepen hebben, om met hem de verantwoordelijkheid te deelen van dit plan, dat ten hoogste aan de Natie mishaagt.

— Er hebben herhaaldt bijeenkomsten van den ministerraad plaats. Ofschoon van dezelve niets officieel uitzakt, denkt men dat het daar behandeld onderwerp de onderhandelingen met Rome geldt, welke het ministerie Narvaez in eenen zoo ingewikkelden staat heeft gelaten, dat men vreesd dat er in lange nog aan geene eindbeslissing te denken valt.

FRANKRIJK.

PARIS, 21 mei. De *Moniteur* *Algerien* van 15 mei laat zich niet uit over het gerucht, dat wegens het ontslag van den Maarschalk Bugeaud loopt,

doch de *Akkar* is minder terughoudend. Hij beweert dat de komst van den graaf de Pajol, adjudant des konings, die te Algiers is aangekomen, met spoedvorderende depêches voor den hertog van Anjoule, zeer geschikt is om de loopende geruchten te staven. Volgens dat blad zou de hertog van Anjoule met het opperbevel in Algiers belast worden.

— De heer Pairs zal den 28 mei bijeenkomen om het requisitoir van den procureur-generaal te hooren. Al de stukken betrekkelijk deze zaak zullen gedrukt en aan de leden van het hof rondgedeeld worden.

— De heer Audin, schrijver der levensgeschiedenissen van Luther, Calvin en van den Paus Leo X is door Z. H. benoemd tot commandeur der orde van St. Sylvester.

BELGIE.

BRUSSEL 22 mei. De afdeelingen der kamer houden zich nog bezig met het onderzoek der wet op het middelbaar onderwijs, welke door de regering is aangeboden. De oppositie werkt nog steeds om het zoover te brengen dat het gouvernement reeds nu de veranderingen kenbaar make welke het in die wet wil voorstellen. De vrienden van het ministerie hebben tot heden de meerderheid in de bij elkander genomen afdeelingen. In de tweede en zesde afzonderlijk is de meerderheid aan de oppositie.

— Uit Gent schrijft men dat de heer d'Elhoningh aan het kiezers-comité dien stad heeft kennis gegeven, dat hij vermeende geen deel te kunnen nemen aan het aanstaand liberaal congres te Brussel.

— In de zitting van eergisteren heeft de tweede stemming over de begroting plaats gehad, welke daarna in haar geheel aangenomen is met 56 stemmen tegen 11.

— De heer Bormans, hoogleraar aan de hooftschool van Luik, heeft in het verslag der koninklijke commissie voor de geschiedenis (n° 21 X) eene verhandeling medegedeeld over een manuscript van Thomas à Kempis, behoorende aan het seminarie van Luik. Na de beschrijving en den inhoud van dit handschrift te hebben medegedeeld, haalt de geleerde professor de bewijzen aan, getrokken uit dat handschrift, dat Thomas à Kempis de schrijver is der *Navolging van Christus*. Die bewijzen schijnen beslissend te zijn. De verhandeling is niet een geschiedkundig verhaal van het manuscript zelf.

NEDERLAND.

'S HERTOGENBOSCH, 25 mei.

— Bij koninklijk Besluit van den 23 dezer, in de staatraad gouverneur der provincie Zuid-Holland, mr. J. A. ridder van der Heim van Duijvendijk, met den laatsten dezer maand eervol ontslagen van de waarneming der betrekking van Minister van Binnenlandsche Zaken, *ad interim* en is die waarneming van datzelfde tijdstip af opgedragen aan den heer mr. C. Vollenhoven, secretaris generaal van het departement van Binnenlandsche Zaken.

— Bij besluit van den 23 dezer, heeft Zijne Majesteit tot commandeur der orde van den Nederlandschen Leeuw bevorderd den staatsraad, gouverneur der provincie Zuid-Holland, mr. J. A. ridder van der Heim van Duijvendijk.

— Bij koninklijk besluit van den 18 dezer is, op verzoek van Zijner Majesteits raad van legatie mr. T. M. Roost van Lamburg, ingetrokken Hoogdeszelfs besluit van den 31 maart jl., n° 54, voor zooverre betreft zijne benoeming tot luitenant en luitenant generaal te s Hertogenbosch, en de heer Boest van Limburg daarbij tevens gesteld op non-actief te onder loekening van een pensioen.

— Bij besluit van den 21 mei jl., n° 59, heeft Zijne Majesteit goedgevonden:

- 1°. uithoofde van verandering van woonplaats een eervol ontslag te verleenen aan A. J. van Blijdenbergh, als luitenant bij de dienstdoende schutterij te s Hertogenbosch, en aan J. M. van der Ven, als 2 luitenant bij genoemde schutterij;
- 2°. bij de dienstdoende schutterij te s Hertogenbosch te benoemen:
tot luitenant J. M. de Bruyn, thans luitenant bij de luitenant A. J. van Blijdenbergh, thans 2 luitenant, en tot 2 luitenants, J. A. H. Berret en mr. J. M. Ganderheyden, thans schutters.

— Volgens de Lloydlijsten van den 18 en 19 mei is het schip *Java's Weloaren*, kap. Gallards, van Batavia naar Amsterdam, waarop Mr. Groof zijne eerwaardige assistenten zich bevinden, den 1 april van het eiland St. Helena getoofd.

Men verneemt dat ten gevolge van het overlijden van den heer P. C. G. Poelmann in loten-
muntmeester hij de Rijkse munt te Utrecht, de heer
H. A. Babel tijdelijk is belast met het beoosten der munt.
De tegenwoordige omstandigheden vorderen eene
spoedige tijdelijke voorziening.

De Hooge Raad, burgerlijke kamer, heeft den 22-
dezer uitspraak gedaan in de zaak van C. J. Hoogland,
eischer, tegen den Staat der Nederlanden, verweerder,
welke zaak den 2 april 1846 door dat collegie was be-
pleit door mr. W. Wijnens voor den eischer, en
mr. J. Faber van Riemsdijk voor den verweerder.
Het gold daarbij de vraag of de wet van 29 nvoae,
18de jaar, relative a l'education aux frais de
l'Etat, d'un enfant dans chaque famille, qui en
a un, eene, hier te Lande nog van kracht is,
en of, bij weigering van het bestuur, een vader
van zeven kinderen gerechtigd is, op grond daarvan
eene regtsordering in te stellen. De Hooge Raad
heeft, conform de conclusien van den procu-
reur-generaal van Maanen, de ingestelde vor-
dering gegrond verklaard, en omtrent de daad-
zaken beslist, dat het overrijgend blijkt en buiten
tegenspraak is, dat de eischer vader is van zeven
kinderen; dat hij het zevende kind, een zoon, die
volgens bedoelde wet, aan de vereischten voldeed,
binnen den daarbij bepaalden tijd heeft aangegeven,
en ook op grond daarvan, binuuden den behoorlijken
termijn, den eisch heeft ingesteld. De Raad heeft
voorts overwogen en beslist, dat de gronden tot
tegenspraak van den verweerder, den Staat, als of
meergemelde franchise wet onuitvoerlijk zou zijn
en nimmer hier te Lande is ten uitvoer gegaan,
en dus als vervallen behoorde te worden beschouwd,
niet aannemelijk zijn, vermits toch die wet hier te
Lande werkelijk is executoir verklaard, en door
geene latere wet is ingetrokken; dat derhalve,
zoo lang dit niet heeft plaats gehad, de Staat niet
bij magte is om te weigeren eene aldus nog hier
van kracht zijnde wet als vervallen te beschouwen.
Op deze gronden is de verweerder veroordeeld om,
ingevolge het bepaalde bij de wet in kwestie, den
eischer eene jaarlijkse uitlage van f 250 uit te
keeren, tot aan het schiffende jaar van het zevende
kind, tot het eerste maand af na de uitspraak
van dit arrest voor de opvoeding van het kind tot
aan het schiffende jaar, en eigen kosten te vergoeden.

— Uit de Provinciale Gronting Courant nemen
wij het volgende over.

Dingsdag 11 is er een begin gemaakt met de
inwisseling der geschonden of ongerande zeeuwsche
rijksdaalders, welke inwisseling zal worden voort-
gezet tot en met donderdag den 28 dezer, en ver-
volgens op vrijdag den zaterdag den 29 en 30 zal
worden geëindigd. Slechts de zeeuwsche rijks-
daalders, waarvan het aantal ongeschonden is
en die gerand zijn, zullen tijdelijk in omloop blijven.
Men lette hierop wel, dat de ongeschonden rijks-
daalders niet genoeg, dat de gekwade rand nog aan-
wezig is, of op eenige wijze, er, ingewisseld is,
de letters van het omschrift moeten ook onge-
schonden zijn, indien er derhalve gevonden worden,
waar die rand in het omschrift loopt, zoodat
enkele letters daarvoor onleesbaar of gedeeltelijk
verdund zijn, hetwelk met verre weg de meeste
zeeuwsche rijksdaalders het geval is, moeten ze
worden ingewisseld. Het gevolg hiervan zal wezen,
dat er slechts weinige goede zeeuwsche rijksdaalders
zullen overblijven, daar men zeer zelden een ziet,
die gerand en geheel ongeschonden gevonden kan
worden. Het voorzigdigste zal derhalve wezen, om
alle zeeuwsche rijksdaalders, welke men heeft, ter
inwisseling aan te bieden, en aan de heeren agenten
en ontvangers der belastingen over te laten, om te
beoordelen welke rijksdaalders al of niet in de
termen van inwisseling vallen.

's DAGS 22 mei. De reis van Z. M. den Koning
naar Weimar, om H. D. Dochter H. K. H. Meijrouw
de Erf-Groot-Hertogin van Saxon Weimar Eisenach
een bezoek te brengen, is bepaald op aanst. Maandag
of Dingsdag den 23 dezer. De heer Mr. E. J. A. graaf van Bylandt,
kamerheer bij de Koninklijke en referendaris bij het ka-
binet van Z. M. vergezelt H. D. Men wil weten dat
de Koning zich ook voor een korten tijd naar St.
Petersburg zal begeven.

— Het provinciaal gefegend van Zuid-Holland
heeft bij arrest van heeren, uitspraak gedaan in de
zaak van A. van Bevervoorde, schrijver van het
weekblad, de Meded. Het heeft de gronden van
het vonnis der arrondissements-regbank in allen
deele bevestigd, en zijne veroordeeling wegens laater
egens mr. Box, tot 2 maanden gevangenis, boete

aanplakking op 5 jaren, versteking der rechten bij
art. 42 en p. opgenoemd, mitsdien bekrachtigd.

Ingezonden Stukken.

— Sedert jaren was de behoefte naar een zoodanig
Reglement groot, in de meeste Polders waren de
Reglementen gebrekkelijk of versleten, en vele
Polders waren sonder; ook was het verlangen al-
gemeen dat daar in mogte worden voorzien. Of de
vertraging tot het ontwerpen moet worden toege-
schreven aan eene huiverigheid, om daaraan de hand
te staan of de moeijelijkheid der zaak, of wel eene
mindere belangstelling van die zich met het werk
behoorden te belasten, zal men niet onderzoeken.
genoeg is het, dat eindelijk een Reglement is ont-
worpen, in de laatste vergaderingen door de Pro-
vinciale Staten gearresteerd, en door Z. M. is goed-
gekeurd.

Niet minder was het verlangen, nu algemeen
daarmede bekend te worden, en men had zich
geleid dat hetzelfde dadelijk zoude worden gedrukt
en verkrijgbaar gesteld of ten minste aan de Dijk
en Polderbesturen medegedeeld, ten einde daar
mede bekend te worden, tegen het tijdstip dat
hetzelfde zal worden ingevoerd, ten minste wanneer
de bedoeling mogt bestaan, hetzelfde in den loop
van dit jaar intevoeren. Niet alleen de Besturen
maar ook de ingelanden in de Polders hebben daar
bij te veel belang, dan het schijnt dat men daar
van een geheim zal maken.

Door eenigen heb ik hooren beweren, dat bij het
Gedeputeerd Bestuur mogelijk het voornemen be-
staat, daar in nog eenige veranderingen te maken,
en deze bij de aanstaande vergadering der Provin-
ciale Staten voortdragen, maar indien dit de be-
doeling is, dan zoude de bekendmaking evenwel
niet kunnen schaden, men zoude daardoor de
gelegenheid geven, dat daarop, als een menschelijk
werk zijnde aanmerkingen konde gemaakt worden
en inlichtingen geopperd, ten einde deze bij de
bevoegde autoriteiten intezenden.

De geheime houding kan in geen geval als doel-
matig worden beschouwd.

De uitgever van uw geacht dagblad heeft dus
door het drukken en uitgeven van voormeld Polder
Reglement eene wezenlijke dienst aan het alge-
meen bewezen en ik twijfel niet, nu men van de
zijde van het Provinciaal Bestuur wil trachten het-
zelfde geheim te houden, of hij zal daarvan een
ruim debiet hebben. B. M.

Mengelwerk.

JUBILEE

voor het eeuwfeest van de instel-
ling van den Feestdag van het
H. Sacrament, in de Kerk

VAN DEN
H. MARTINUS TE LUIK.

Men weet reeds welke goddienstige plegtigheden
te Luik voorbereid worden: de 600ste verjaardag der
instelling van het feest des heiligen Sacra-
ments zal er met eene buitengewone pracht ge-
vierd worden. Het is te Luik, in de collegiale Kerk
van den H. Martinus, dat dit feest voor het eerst
in 1240 gevierd werd. Het zal onze lezers voort-
ker niet onwelkom zijn, iets te vernemen over den
oorsprong dezer heilige plegtigheid.

De gelukzalige Juliana was hierin het werktuig
der Voorzienigheid. Deze heilige dochter werd in
1193 in het dorp Retines, in den omtrek van
Luik, geboren, uit zeer rijke ouders welke zij,

hag, slechts vijf jaren oud, verloor. Haar geluk
was dat zij in handen gemaakt van eenen voogd,
die al de waarde kende van den schat, die hem
was toevertrouwd en bestoof, het veilig bewa-
ring, enz. in handen te geven van de liefdadige
Zusters van de Berg Coruillon, wier klooster on-
langs opgebijt was. Daar wydden zij zich Gods,
door onherroepelijke geloften toe. Hare voornamte
deugd, die altoos het glansrijkst in haar schit-
terde, was eene buitengewone godsvrucht voor het
H. Sacrament des Altaars. Zij kon de heilige Ge-
heimen niet bijwonen, zonder door eene siddering
van eerbiedige vrees bevangen te worden. Soms tijds
zag men haar, zegt de schrijver van haar leven,
uren lang bewegeeloo op als vernietigd. De heilige
vervoeringen, de zoete geestverrukkingen welke zij
bij hare herhaalde, ja bijna dagelijkse commu-
nien genoot, deden zien dat zij in een sterfelijk
ligchaam reeds eenen voorsmaak had der hemelsche
vreugde. In eene dier gemeentzame verkeeringen,
welke zij met God had, werd haar geopenbaard
dat zij bijzonderlijk uitverkoren was, om bij de be-
waarders van het geloof de instelling te vragen
van een plechtigen feestdag ter eere van het aah-
biddelijk Sacrament. Hoe goddelijk die openbaring
ook wezen mogt, de diepe ootmoed van Juliana
deed haar dezelye als verdacht beschouwen en
bijna twintig jaren verliepen, eer zij naauwelijks
besluiten kon, het werk Gods te openbaren. Eerst
na dat zij overste van het klooster op den Berg
Coruillon geworden was en zich meer en meer in-
wendig aangepoord gevoelde het gezigt bekend te
maken, dat niet ophield zich voor haar te ver-
toonau, zoodra zij zich, aan het gebed overgaf,
vreesde zij wederspanning te worden aan den wil
van God en sprak daarover eindelijk in het geheim
met eenen kannnik van St. Maarten te Luik, ge-
heeten Joannes de Lausanne, en benoemd om zijne
verhevene deugden.

De Lausanne, die in het eenvoudig verhaal van
Juliana den vinger Gods ontdekt had en overigens,
evenzeer als zij genegen tot het instellen van eenen
feestdag ter eere van het H. Sacrament, beijverde
zich, daarover met de geleerdste theologanten in
onderhandeling te komen. De school der Predik-
heeren te Luik was toen vermaard en telden in ha-
ren boezem een aantal mannen, diep ervaren in de
godgeleerdheid. Onder hen behoorden de broeder Gil-
les, Joannes en Gerardus, hoogleraren in de godge-
leerdheid. Allen keurden eenparig een voornemen
goed, dat zoozeer met den geest der Kerk strookt
en juichten het toe, maar degenen die zich het
levendigst en ijverigst de instelling van dit feest
aantrrokken, waren Hugo de Saint-Cher, toenmaals
provinciaal der Predikheeren, later Kardinaal: Guy
of Guyard de Laon, bisschop van Kamerrijk, de
kanselier van Parijs en Jacques Pantaléon van
Troyes, aartsdiaken van Luik, weinig later be-
noemd tot het bisdom van Verdun, naderhand
patriarch van Jerusalem en eindelijk tot de pause-
lijke waardigheid verheven onder den naam van
Urbanus IV. Al dese talentvolle mannen vereenigden
honne stemmen en waren eenparig van gevoelen,
dat het de verheerlijking van God, het belang der
Kerk gold, om jaarlijks een feest te vieren, prach-
tiger en indrukwekkender als het tot nog toe ge-
weest was.

Doch, als altijd, het ontbrak ook niet aan men-
schen, die, zich wijs wanende, de oprigting van
dat feest bestreden, als zou het overtoellig zijn. Maar
terzelfde tijde vereenigden zich vele heilige per-
sonen, welke God in zijne barmhartigheid scheen
op te wekken, aan de theologanten, welke Joannes
de Lausanne tot regters gekozen had en allen ge-
zamenlijk sneekten Robertus van Torote, bisschop
van Luik, om de instelling van dien plechtigen
feestdag. Na rijpelijk de van beide zijden aange-
voerde gronden overwogen te hebben vermaende
de godvreezende en wijze prelaat aan de bevelen

des hemels te moeten behoortamen door te be-
sluiten tot de instelling eener plegtigheid ter eere
van het Allerheiligste Sacrament. Ten gevolge van
dit rijp beraad vaardigde Robertus in 1246, eenen
rondgaanden brief uit aan al de seculiere en geor-
dende geestelike van zijn bisdom, waarbij hij vast-
stelde, dat de feestdag van het Allerheiligste Sa-
crament voortaan jaarlijks zou gevierd worden,
des donderdags na het octaaf der H. Drieëndigheid,
met eenen vastendag tot vigilie. Hij nam zich voor
hierover het mandement uittevaardigen gedurende
het houden der synode, welke op het punt stond
van bij een te komen, maar hij werd in zijne ver-
hevene ontwerpen verhinderd door zijnen dood,
welke in datzelfde jaar 1246, den 16 oktober, voor-
viel. De kerk van den H. Joannes den Dooper bezat
voor de omwenteling, en bezit welligt nog een
perkamenten handschrift, waarin het mandement
van Robertus, bisschop van Luik voorkomt.

Jacobus Pantaloon, aartsdiaken van Luik, was
op den Pauselijken zetel verheven, onder den naam
van Urbanus IV. De opvolger van Robertus meende
dat dit eene geschikte gelegenheid was om van den
den Paus eene bulle te vragen, welke onherroep-
lijk de plegtigheid van het Allerheiligste Sacrament
vaststellende, voor goed een einde zou maken aan
de steeds vernieuwde tegenkantingen.

Paus Urbanus IV, persoonlijk met dezelfde ge-
voelens beziel, door het vermaard wonder van
Bolsene, vaardigt eene bulle uit, waarbij de feest-
dag van het Allerheiligste Sacrament werd inge-
steld en belastte den H. Thomas van Aquinen om
het officie daarvan op te stellen.

Deze bulle, welke men teregt mag beschouwen
als den eersten grondslag van de prachtige pleg-
tigheid, welke jaarlijks in onze steden hernieuwd
wordt, is van het jaar 1262 en begint met deze
woorden: *Transiturus ex hoc mundo Salvator*. De
Opperherder legt er zich op toe, om ons daarin
een verheven denkbeeld te geven van de onmete-
lijke liefde van Jesus Christus in dit aanbiddelijk
Sacrament en van de onschatbare goederen, welke
de geloovigen er uit kunnen putten.

Doch de dood van Paus Urbanus IV maakte de
bulle, waarbij hij den feestdag van het H. Sacra-
ment had ingesteld, bijna buiten uitwerking. De
plegtigheid scheen eerst te herleven onder de par-
sijlike regering van Clemens V, die in 1311 op
eene authentieke wijs de bulle bekrachtigde, welke
Urbana in 1262 had uitgevaardigd. Toen werd zij
aangenomen door de koningen van Frankrijk, En-
geland en Aragon. Joannes XXII, opvolger van
Clemens, vaardigde haar op nieuw uit in 1316;
doch in 1318 werd zij eerst door al de kerken van
Frankrijk nageleefd, en sedert dien tijd heeft die
plegtigheid onafgebroken tot in onze dagen bestaan.

De tegenwoordige bisschop van Luik, Mgr. van
Bommel, met eenen waren apostolischen ijver be-
zield, heeft besloten den 60sten verjaardag van
deze instelling met alle mogelijke plegtigheid te
vieren. De Paus heeft een plegtig jubilé van veertien
dagen verklaard voor de geloovigen van het
bisdom en voor al de geloovigen daar buiten, die
ongetwijfeld zich in menigte derwaarts zullen be-
geven.

Mgr. de bisschop van Luik heeft den kardinaal
Aartsbisschop van Mechelen, al de bisschoppen
van België, van de boorden van den Rijn en de
naburige fransche bisschoppen tot dit feest uitge-
hoord.

De oefeningen dezer plegtigheden zullen den 10
juni, daags voor het feest van 't H. Sacrament
aanvragen.

Er zullen twee processies gehouden worden. De
eerste op den 11 juni, dag der opening van het
jubilé, de tweede op zondag 21 juni.

Alle dagen van het jubilé zal de pontificale mis
door eenen anderen bisschop gevierd worden.

Er zullen telrijke predikationen in het fransch, het
vlaamsch en het duitsch, plaats hebben. De pre-
dikationen in het vlaamsch zullen in de kerk van den
H. Dionysius, die in het fransch en duitsch in St.
Maarten plaats hebben.

Alle dagen van het jubilé zullen er ten 11 ure
conferencien plaats hebben in de kathedraal, door
de eerw. heeren Dapantou, P. de Ravignan, P.
Lamotte en P. Deschamps. De drie eersten zijn
wereldberoemd, de laatste, broeder van den mi-
nister van buitenlandsche zaken van België, wordt
voor den eersten gewijden redenaar van dat land
gehouden en behoort tot de orde der Redemptio-
nisten.

Daarenboven zullen nog onderscheidene prelaten,
in dezelfde kerk, Gods Woord verkondigen, als:
De bisschop van Langres; de bisschop van Curium;
de aartsbisschop van Reims; de aartsbisschop van
Kamerijk. Men hoort dat de bisschop van Trier
en de bisschop van Chersonese in het duitsch zul-
len prediken.

Mgr. d'Argenteau, aartsbisschop van Tyrus, zal
de eerste pontificale mis vieren; Mgr d'Argenteau
is te Luik geboren, welke stad de wieg was der
instelling van dit feest. De bisschop van Langres
zal de eerste predikatie houden, uit eene geschied-
kundige herinnering: Robertus de Torots, bisschop
van Luik, die, zes eeuwen geleden, dezen feest-
dag instelde, was bisschop van Langres, eer hij
den zetel van Luik beklom. De sluitingspredikatie
zal door Mgr. den bisschop van Luik gehouden
worden.

BIDRAGEN

tot een bewijs van dankbaarheid der Catholijken
van Nederland aan

MGR. G. BOOFE

Bedrag der vooropgave	f 729.28	Transport... /	832.69
Van M. B. te B...	0.50	een dienstmeisje	0.50
Namen de Leden van het		een onbekende	1.00
R. C. Leesgezelschap			
Concordia te Leeu-		Door den heer J. B. van Rossum	
warden	20.00	te Utrecht. (1)	
Van v. H. te Pflincenbage	0.50	» V. H. te Utrecht	0.50
» K. H. id.	0.25	» B. te W.	0.50
» de 15 leden van een		» W. J. R.	0.50
levende Rosenkrans		» C. R.	0.50
te Breda	2.50	» A. P., R.K.Pr.	2.50
» Mevr. de K.	1.00	» A. A. J. v. R. te Uir.	1.00
» Meijvr. E. F.	2.50	» R. V. F. X.	0.50
		» Meij. C. W. te L.	1.00
		» X. te Utr.	1.00
		» A. H.	1.00
		» O. H.	1.00
		» K.	1.00
		» L.	1.00
		» P.	1.00
		» Z.	1.50
		Door den heer M. A. van Pelt-	
		steren te Schiedam.	
		Van D. Z.	1.00
		» N.N. heetendigen lb	
		ter van den Noord-	
		Brabantier l Coup.	9.90
		» Z. Z.	2.60
		» A. B.	1.00
		» K. T.	0.50
		» M. E. M. W. B. M. B.	7.00
		» C. D. E.	0.25
		» J. N. T. I.	1.00
		» J. N. F.	1.00
		» A. E. T. een Coup.	1.25
		» eene dienstmaagd.	0.20
		» C. S.	0.50
		» M. H.	0.50
Transportere...	f 832.69	Totaal...	f 875.37

Het door de Redactie der *Nederlandche Catholijke Stemmen*
en de *Godsdienstvriend* ontvane beloop volgens de laatste op-
gave, in het nummer van zaterdag 23 mei van oerstgemeld blad
gedaan f 834.49.

(1) De heer J. R. van Rossum, boekhandelaar te Utrecht heeft
zich volgaarne belast met het insamelen en opzenden der bidra-
gen, welke Z. Ed. tot bovenstaand doel zullen ter hand gesteld
worden.

LATERE BERIGTEN.

De Grootvorst Konstantyn en het russisch eskader
worden spoedig te Barcelona verwacht. Om allen
twijfel weg te nemen over de moeijeligheden welke
zouden kunnen ontstaan uit de omstandigheid dat
de Koningin van Spanje nog niet door den Keizer
van Rusland erkend is heeft de spaansche regering
bevel gezonden dat het eskader te Barcelona zou
ontvangen en aan den Grootvorst de aan zijnen rang
verschuldigde eeren zou worden.

Het Oostenrijksche kabinet heeft een nauw-
keurig onderzoek gedaan over de daadzaken, welke
in het verzoekschrift van den heer H. Bogusz zijn
opgegeven. Men zegt dat Szeja zich vrijwillig daar-
aan onderworpen heeft. Indien hij schuldig en de
familie Bogusz onschuldig bevonden wordt, zegt
de *Augsb. Zeit.* is het boven allen twijfel dat Szeja
gestraft zal worden. (Dit is ligt te begripen.)

Bij de behandeling van het hoofdstuk der be-
grooting betrekkelijk de eredienst in de fransche
Kamer der Gedeputeerden, had men eenen levigen
woordenstrijd verwacht. Alles heeft zich echter
bepaald bij den gewonen uitval van den bekenden
Isambert, die, voor eene Kamer welke niet naar
hem hoorde, zich tegen al wat kenkelijk was ver-
zette; eene laffe inlevoering van den minister
Martin (du Nord) die nog, even onhaat dig

als vermetel, van de hoogte van het parle-
mentair spreekgestoelte, eene uitdaging aan de
fransche episcopaat, heeft toegeworpen; en een
improvisatie van den heer Bechard, die, met vuur
en kleun, en onder de blijkbare goedkeuring der
Kamer, de lastertaal van Isambert tot het niet
heeft teruggebracht. Daarna is het geheele hoofdstuk
al loopende aangenomen.

Advertentien.

* * Bommel den 10 Mei. Heden overleed na een
langdurige ziekte, en na voorzien te zijn van
de HH. Sacramenten der sterfenden, in de
ouderdom van 46 jaren, onze geliefde zus-
ter en behuwdzuster, Meijfvrouw **HE-
RIETTE CORNELIA VAN KRUGTEN.**
G. F. C. VAN KRUGTEN.
B. A. VAN DER MONDE.

Eenige Kennisgeving.

* * De Publieke Verkoop, der Heerlijk-
heden Vlieden met het Landgoed genaamd de Na-
zeldonk, bij vorige annonce bepaald op de
23 Junij en 2 Julij aanstaande, ten gevolge
van onvoorzienne omstandigheden alsdan geen
plaats kunnende hebben, is tot eene nader
tijdsbepaling uitgesteld.

Uit de hand te koop of te huur!

Een sedert weinig jaren geheel nieuw opgebouw
HUIS, voorzien van 5 BENEDEN en 11 BO-
VEN KAMERS, waarvan 13 behangen, een
KNECHTSKAMER, groote ZOLDER, een HOE-
en TURFZOLDER, ruime KEUKEN met pomp
OPEN PLAATS met privaat, twee ruime KEE-
DERS en eene daaraan gelegen groote STA-
LINGE met pomp en een grooten HOOIZO-
DER, Staande en gelogen in de Karresten
nabij de Haven, Vischmarkt en Grooten Man-
te's Bosch. Te bevragen in Persoon of in
franco brieven, bij den Eigenaar
A. VAN DE VEN Jz.

LUIKSCHE KALK Te Koop

in het Groot en Klein, bij B. WELSCHE
Koopman in Steenkolen, op den K
waark Dijk te 's Hertogenbosch.

VOOR HET RIJK.

OPENBARE VERKOOPING.

De ROONEL, PLAATSELIJKE KOMMANDA-
DER VESPING 's HERTOGENBOSCH, zal
daar, op Donderdag en Vrijdag den 4 en
5 Junij 1846, in het Openbaar, om kon-
geld, Verkoopen, eenige Duiten Dienst
stelde voorwerpen, herkomstig uit het
garnij van Nachtlegers:

600 RAMEN.

1200 SCHRAGEN.

Deze worden op den 4 Verkoopt

600 BEDKOETSEN.

Deze worden op den 5 Verkoopt

Onder dit getal bevinden zich circa 300, wel-
nog zeer goed zijn.

De Verkoop begint op den 4, des morgens
negen ure, met de SCHRAGEN, in het La-
boratorium bij 's Orthenpoort, vervolgens
RAMEN, op den Papenbril en den 5
BEDKOETSEN, in het Mannenhuis op het
Jacobs Bosch.

Al deze voorwerpen zullen op den 3 Junij 1846
des morgens van 9 tot 12 uren, op genoemde
plaatsen, voor een ieder te zien zijn.

ZEGT HET VOORT

Beurs van Amsterdam.

Zaterdag 23 Mei ten vier ure.

W. S. 2 1/2 p.c. 60 1/2, 4, 4. Dit 3 p.c. 72 1/2, 2, 2
Cort. p.c. 4 93 1/2, 2, 2. Bandoim. 169 1/2, 176 1/2. Ardoin. 5 1/2
19 1/2, 15. Spans. Binn. 3 p.c. 30 1/2, 2. Gude Russch. 4 p.c.
Peru 2 1/2

Ter Drukkerij van B. A. A. DE ROOY te 's Hertogenbosch.